

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
Școala doctorală de Filologie

TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Ion BUZAȘI

Doctorand:

Aurelia Mariana MĂRGINEAN (NEAGOIE)

Alba Iulia

2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
Școala doctorală de Filologie

**ETAPE ÎN DEZVOLTAREA FOLCLORISTICII
BLĂJENE
(REZUMAT)**

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Ion BUZAȘI

Doctorand:

Aurelia Mariana MĂRGINEAN (NEAGOIE)

Alba Iulia

2017

CUPRINS

INTRODUCERE.....Error! Bookmark not defined.

CAPITOLUL 1 Blajul – istorie și cultură Repere istorice și culturale.....Error!
Bookmark not defined.

CAPITOLUL 2 Școala Ardeleană – un moment eroic în dezvoltarea culturii și literaturii naționale Preocupări de folcloristică la reprezentanții Școlii Ardelene
.....Error! Bookmark not defined.

2.1. Samuil MicuError! Bookmark not defined.

2.2. Petru MaiorError! Bookmark not defined.

2.3. Gheorghe Șincai.....Error! Bookmark not defined.

2.4. Ion Budai-DeleanuError! Bookmark not defined.

CAPITOLUL 3 O personalitate enciclopedică – Timotei Cipariu. Preocupări de folcloristică.....Error! Bookmark not defined.

3.1. Portret de cărturar enciclopedic.Error! Bookmark not defined.

3.2. Timotei Cipariu, teoretician și culegător de folclor......Error! Bookmark not defined.

3.3. Continuatori ai lui Cipariu în domeniul folcloristicii Error! Bookmark not defined.

3.3.1. Nicolae Pauleti (1816 –1848)**Error! Bookmark not defined.**

3.3.2. Ioan Micu Moldovan (1833- 1915).....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.3. Ioan Rusu (1811 - 1842)**Error! Bookmark not defined.**

3.3.4. Andrei Mureșanu (1816 –1863).....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.5. Ștefan Cacoveanu (1843- 14 1936).....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.6. Alexiu Viciu (1855 – 1950)**Error! Bookmark not defined.**

3.3.7. Aurel C. Domșa (1868-1938)**Error! Bookmark not defined.**

3.3.8. Augustin Bunea (1857- 1909).....**Error! Bookmark not defined.**

3.3.9. Alexandru Ciura (1876-1936).....**Error! Bookmark not defined.**

CAPITOLUL 4. Folcloriști blăjeni în perioada interbelicăError! Bookmark not defined.

4.1. Traian Gherman – etnograf și folclorist. „Comoara satelor”, un moment important al activității folcloristice din TransilvaniaError! Bookmark not defined.

4.2. O folcloristă blăjeană mai puțin cunoscută – Margareta Maria Hodoșiu ... Error!
Bookmark not defined.

<i>4.3. Alexandru Lupeanu- Melin</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>4.4 Pavel Dan</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
CAPITOLUL 5 Folcloriști blăjeni contemporani	Error! Bookmark not defined.
<i>5.1. Teodor Seiceanu</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>5.2. Monica Anton</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<i>5.3. Sabina-Victoria Marinescu</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
CONCLUZII	Error! Bookmark not defined.
BIBLIOGRAFIE:	13

REZUMAT

Cuvinte cheie: folclor, folcloriști, culegere, Blaj, cultură, Școala Ardeleană, Timotei Cipariu, Nicolae Pauleti, Ioan Micu Moldovan, Alexiu Viciu, Traian Gherman, „Comoara satelor”, inițiator,

Trăim vremuri în care identitatea unui popor se estompează uneori datorită unei unei diversități de factori. Materialul intelectual, cultural, social depășește frontierele țării devenind transnațional destabilizând barierele existente până acum. Academicianul Ioan Aurel Pop menționa în discursul său *Meseria de istoric la începutul mileniului al treilea*, rostit la Congresul Național al Istoricilor Români (la Cluj-Napoca, în 25 august 2016) că, din păcate, trendul contemporan este de ignorare a trecutului omenirii, a experienței de viață a comunității. Acest fenomen se perpetuează în ciuda faptului că trecutul este dimensiunea cea mai importantă la care avem acces. Prezentul durează o clipă și apoi devine trecut. Viitorul este mereu incert. Astfel, trecutul înseamnă viața atâtor generații, iar cunoașterea lui presupune cunoașterea vieții. Percepția trecutului ca fiind inutil, combinată cu un narcisism al generațiilor noi care se cred superioare, ne impune un handicap în cunoașterea de sine și în dezvoltare.

Într-o epocă a vitezei în care totul se întâmplă foarte rapid și toți încercăm să ținem pasul cu noutățile, comunităților în curs de dezvoltare, așa cum este România, li se estompează spiritul național care îi caracterizează. Regăsirea propriei identități nu se poate realiza decât printr-o întoarcere la ceea ce ne definește, la ceea ce suntem ca indivizi aparținători unei comunități. Acest lucru este folclorul care, așa cum îi spune și numele, reprezintă înțelepciunea poporului deoarece izvorăște din trăirile și viața omului de rând, tratând teme și aspecte valabile pentru întreaga umanitate precum: binele, adevărul, viața, durerea, speranța și iubirea, însă în manieră proprie, specifică neamului

nostru. Cultivarea folclorului și publicarea acestuia constituie o întoarcere la rădăcini, la o bază solidă pe care să construim apoi modernitatea și societatea secolului XXI.

Deși suntem tentați să credem că toate țările au un folclor propriu, sunt unele spații etnice în care folclorul nu mai există ca element productiv, riscând să se piardă în negura timpurilor. Totodată, există și domenii ale folclorului neacoperite de cercetarea modernă. De aceea, problematica folclorului nu se mai pune atât de simplu, în termenii uzului turistic, ci ar putea fi considerată ca acces la o adevărată valoare. România face parte dintre puținele spații care conservă elementele folclorice vii, producând încă folclor. Astfel, această problemă ar trebui privită din perspectivă europeană și nu ar trebui să ne rezumăm la un context regional sau național. Folclorul nu este expresiv doar prin forma aleasă sau prin elemente de suprafață, ci este produs de omul de rând și izvorăște din trăirile, sentimentele, mentalul și viața omului simplu, dar nu este nici pe departe un simplu produs al aculturației, fiind un fenomen de spiritualitate. Fundamentarea lui pe experiența trăită, redată cu multă expresivitate, asigură depășirea limitelor și granițelor zonale și temporale, reflectând o anumită viziune despre lume și viață, o enciclopedie artistică a vieții.

Blajul are un rol important în evoluția istoriei și culturii culturii românești prin toată seria de evenimente care au avut loc aici precum și prin personalitățile care și-au desfășurat activitatea în acest centru școlastic și cultural și care au imprimat direcții novatoare spre emanciparea culturală a poporului român. Ceea ce este mai puțin cunoscut este faptul că operele acestor intelectuali de seamă sunt puternic influențate de folclorul românesc pe care l-au prețuit și l-au considerat piatra de temelie în dezvoltarea poporului român. Pentru asta, ei au cules folclorul, l-au studiat și i-au îndemnat pe urmași să nu îl lase să se piardă în negura timpului. Astfel, intelectuali blăjeni sau din alte părți dar care au avut o legătură puternică cu Blajul au contribuit la dezvoltarea folcloristicii din această zonă.

Orășelul de la confluența Târnavelor a stat și stă de multă vreme în atenția cercetătorilor, recunoscându-i-se meritele în toate domeniile, însă folcloristica blăjeană nu a beneficiat de o cercetare de anvergură. Demersul analitic întreprins pentru realizarea lucrării propune abordarea preocupărilor folcloristice ale intelectualilor blăjeni, indiferent de scopul urmărit de ei în momentul istoric la care se aflau. Interesul pentru această temă

a rezultat din dorința de a oferi o imagine amplă și exactă, pe cât posibil, asupra cercetărilor inițiate de-a lungul timpului asupra folclorului din zona Blajului, imagine care nu a fost finalizată până acum de nici un cercetător și de a oferi un răspuns la întrebarea: în ce măsură folcloristica Blajului a influențat cultura românească? Actualitatea temei este indiscutabilă având în vedere dorința tuturor cercetătorilor de a scoate la lumină trecutul poporului român, în pofida direcției actuale de ignorare a trecutului, fenomen ce se generalizează pe măsură ce trece timpul.

În alegerea personalităților care au avut preocupări legate de folcloristica blăjeană, orice circumscriere spațială este arbitrară. Nu am considerat potrivit ca studiul să se limiteze doar la cei care s-au născut sau au trăit toată viața în Blaj, ci am selectat și iubitori de folclor din alte zone care au devenit blăjeni prin activitate, care s-au format în spiritul Blajului (spre exemplu: Andrei Mureșanu, Augustin Bunea, Pavel Dan, Traian Gherman ș. a.), deoarece aceștia au contribuit în egală măsură la culegerea și promovarea folclorului din această zonă.

În demersul cercetării am pornit de la ideea că evoluția folcloristicii blăjene a influențat modul de raportare al poporului român la tradiții și de la sublinierea importanței acestora în procesul de formare a identității naționale. Numeroasele personalități care au ieșit de pe băncile școlilor din Blaj au avut un rol deosebit de important în toate domeniile culturii și implicit, în folcloristică. Ei au intuit repede că folclorul este o sursă inestimabilă de inspirație pentru opere literare, care să ne reprezinte pe noi ca națiune și în care să ne regăsim, și-au dat seama că în creațiile autorilor anonimi transmise din generație în generație se află teaurizate toate năzuințele, durerile și bucuriile poporului nostru, chintesența identității noastre. Acești formatori de cultură, majoritatea fiind și dascăli ai Blajului, au găsit de cuviință să-i implice pe studenții lor în procesul de culegere și prezervare al creațiilor populare, făcând, în unele situații apel la intelectualii orașelor și ai satelor, la elevii Blajului, adevărați fii de țărani, și la toți cei care iubeau poporul român să culegă aceste nestemate izvorâte din simțămintele pure ale oamenilor simplii. Oamenii Blajului au luptat neîncetat pentru ca obiceiurile, tradițiile și cântecele populare să fie culese și păstrate peste veacuri pentru ca și urmașii lor să poată să aibă acces la această primă formă de literatură. Pentru ca acest proces să nu se producă haotic și superficial, ei au întocmit și mici îndreptare pentru culegerea operelor populare,

insistând pe notarea exactă, fără adăugiri, truncheri sau modificări ale textului original, pe notarea informatorului, a localității și alte reguli folcloristice pe care ei le-au pus în aplicare de timpuriu. Printre oamenii Blajului care au avut contribuții în culegerea și studierea folclorului pot fi amintiți mai întâi deschizătorii de drum din perioada iluministă, reprezentanți ai Școlii Ardelene, la care se constată primele preocupări de folcloristică, strâns legate de combaterea superstițiilor. Urmează la rând generația pașoptistă, în rândul căreia se numără Timotei Cipariu, George Barițiu, Simion Bărnuțiu, adevărați deschizători de drumuri în acest domeniu. Cel care a ridicat preocuparea la nivel de studiu programat a fost însă Nicolae Pauleti, cel care a oferit prima colecție demnă de interes a folclorului zonei. Cercetările au continuat cu Ioan Micu Moldovan, Ioan Rusu, Alexiu Viciu, Traian Gherman, Margareta Maria Hodoșiu intelectuali cu dragoste de neam și țară care au devenit exemple, în activitatea lor folcloristică, pentru alți cercetători contemporani. În altă ordine de idei, dacă privim folclorul ca o enciclopedie a trăirilor omului de rând, putem regăsi o latură religioasă puternic imprimată, aceasta fiind unul dintre multiplele niveluri ale existenței umane. Blajul nu a fost doar un oraș de școli, ci și unul al religiozității, al Bisericii, al clerului, fapt care și-a pus amprenta asupra omului de rând și asupra modului de gândire și a personalității sale. Inevitabil, folclorul a împrumutat și adaptat diverse elemente religioase creând astfel o particularitate a folclorului din zona Blajului.

Pentru a demonstra importanța folclorului din această zonă în definirea trăsăturilor psihologice, a mentalului colectiv și, în ultimă instanță, a stimulării procesului de constituire a identității naționale, am fixat următoarele obiective: să facem cunoscute toate cercetările folcloristice importante din această zonă, să subliniem pionieratul Blajului, prin oamenii săi, în domeniul culegerii și promovării folclorului, să demonstrăm faptul că cercetătorii blăjeni au contribuit în mod substanțial la fixarea normelor și a procedurilor de culegere și studiere științifică a folclorului.

Folcloristica blăjeană are meritul de a fi deșteptat și pornit un adevărat curent de interes pentru cultura și literatura națională, oferind mostre de culegere și studiere a acesteia, stimulând astfel interesul altor cercetători, din alte zone cu folclor bogat să se aplece asupra acestuia și să-l ofere spre cercetare. Vom oferi câteva exemple legate direct de preocupările blăjenilor. E vorba mai întâi de Ioan Budai Deleanu, scriitor și istoric de

valoare care a introdus în opera sa literară fundamente mitico-magice evidente. Ovidiu Bîrlea care a scris un studiu de referință despre Ion Budai-Deleanu, *Ion Budai-Deleanu și folclorul* a pus în valoare aceste aspecte. Creația lui Nicolae Pauleti a fost studiată de Alexandru Lupeanu-Melin, care a publicat pentru prima dată o parte din textele culese de Nicolae Pauleti, dar și de Ioan Chindriș care i-a editat opera. Alți doi folcloriști clujeni, Ion și Maria Cuceu au reeditat culegerea de folclor a lui Ioan Micu Moldovan realizată cu ajutorul elevilor, într-un mod științific. Virgiliu Florea a scos la lumină o altă culegere rămasă în manuscris, *Poezii populare din câmpie* tot a lui Ioan Micu Moldovan, realizată de elevii acestuia. Mircea Popa, în monografia închinată lui Timotei Cipariu a surprins într-un capitol special aspecte legate de ipostaza de folclorist a lui Cipariu. Mai amintim faptul că Ion Mușlea a scris articole de mare valoare despre activitatea folcloristică a lui Samuil Micu-Klain și despre cea a lui Timotei Cipariu etc., atrăgând astfel atenția asupra numeroaselor realizări care s-au produs în școlile Blajului în acest răstimp. Considerăm astfel, că se impune o cercetare amplă a tuturor celor care au contribuit la studierea și evoluția folcloristicii blăjene, care să cuprindă atât rezultatele cercetărilor anterioare, cât și o nouă perspectivă, de data aceasta panoramică, asupra folcloristicii din această zonă.

Deși avem tendința de a situa folclorul în aria de cercetare a filologiei, acesta se află la confluența mai multor științe. Folclorul înglobează atât arta cuvântului, cât și muzica, dansul, portul tradițional, arta dramatică, astfel încât dinamica provocată de exprimarea folclorului pe mai multe niveluri asigură transdisciplinaritatea folcloristicii. Întreaga literatură românească are la origini literatura populară, obiceiurile și tradițiile străvechi și folclorul în general. Este o evoluție firească pe care au remarcat-o și au încurajat-o oamenii de cultură din toate timpurile de la Timotei Cipariu, la Mihail Kogălniceanu sau chiar mai târziu în romantism, tradiționalism etc.

Investigațiile noastre au avut în vedere înainte de toate o cuprindere diacronică a materialului studiat, pentru ca acesta să poată fi privit comparativ și istoric. Am apelat astfel la metode de lucru precum: analiza, comparația, sinteza, metode prin care am urmărit sistematizarea informațiilor publicate sau a celor inedite din diferite manuscrise în vederea structurării lor pe baza criteriului cronologic. Analiza s-a realizat pe mai multe direcții: am studiat în amănunt activitatea folcloristică a mai multor cercetători în domeniu, supunând apoi examinării atât tipurile de materiale pe care aceștia le-au cules

(poezie, proză, zicători, proverbe, ghicitori, tradiții și obiceiuri), cât și diferite creații personale pentru a demonstra modelul folcloric urmărit. Am făcut apoi comparații între modul de lucru și scopul unor folcloriști cu cel al predecesorilor, astfel: dacă reprezentanții Școlii Ardelene au avut doar unele preocupări folclorice sporadice și nesistemizate, Cipariu depășește acest nivel intuind importanța și valoarea operelor folclorice, însă bănuim că nici scopul lui nu era pe deplin centrat pe dezvoltarea folcloristicii, acesta folosind textele culese în demonstrarea teoriilor sale lingvistice. Cu toate acestea, Cipariu a constituit un punct de plecare în folcloristică, continuatorii săi, Nicolae Pauleti, Ion Micu Moldovan, Alexiu Viciu ș.a., făcând, la îndemnul mentorului lor, eforturi susținute să culeagă și să publice folclorul românesc. Am recurs uneori la compararea unor texte folclorice sau de inspirație folclorică, cu texte ulterioare pe care le-au prefigurat sau influențat (poezia erotică a lui Coșbuc prefigurată de poezia *Dorul*, de Timotei Cipariu; *Patimile după Iancu*, de Teofil Răchițeanu inspirate din cântecele despre Iancu publicate de Monica Anton și Ion Mărgineanu). Cercetarea noastră a impus o parcurgere sistematică a bibliografiei: culegeri de folclor publicate, studii care cuprind referiri la activitatea folclorică, lucrări autobiografice dar și dicționare și istorii literare, studii și articole despre folcloriști blăjeni și folcloristică blăjeană.

Lucrarea este structurată pe cinci capitole care cuprind un număr variabil de subcapitole. Primul capitol intitulat *Blajul – istorie și cultură. Repere istorice și culturale în istoria orașului* realizează o imagine a localității de la confluența Târnavelor, încă de la întemeierea lui. Blajul este un centru istoric și cultural care a marcat istoria neamului și a dat țării oameni de valoare și momente care au schimbat pentru totdeauna soarta poporului roman.

Cel de-al doilea capitol *Școala Ardeleană – un moment eroic în dezvoltarea culturii și literaturii naționale* Preocupări de folcloristică la reprezentanții Școlii Ardelene reia activitatea corifeilor Școlii Ardelene concentrând analiza în direcția primelor preocupări folcloristice în activitatea reprezentanților acestei grupări. Dacă până la momentul Școlii Ardelene atenția acordată tradiției și poeziei populare era ocazională și prea puțin conștientizată, la oamenii de cultură ca Gheorghe Șincai, Samuil Micu sau Ion Budai-Deleanu se remarcă atitudini conștiente de prețuire a folclorului și a creațiilor orale. Importanța Școlii Ardelene la dezvoltarea folcloristicii române este incontestabilă,

mișcarea acestor intelectuali români înscriindu-se în evoluția ideilor lansate de secolul luminilor.

Capitolul al treilea, *O personalitate enciclopedică – Timotei Cipariu. Preocupări de folcloristică* încearcă să realizeze un profil al eruditului blăjean, devenit o personalitate enciclopedică ce a rămas în istorie ca deschizător de drumuri în foarte multe domenii neabordate până atunci. Activitatea lui folcloristică se concretizează mai întâi în culegerea diferitelor specii de literatură populară. Deși este puțin probabil ca Cipariu să fi dorit să le publice, ci, mai degrabă, dorea să le folosească în argumentarea teoriilor sale filologice despre latinitatea limbii, textele culese s-au păstrat datorită lui, peste veacuri. Mai mult decât atât, Cipariu le-a subliniat valoarea, i-a îndemnat pe contemporani să culegă astfel de materiale stabilind, în acest sens, niște norme științifice. Influența folclorică își pune amprenta și asupra creațiilor poetice ale lui Timotei Cipariu, iar când a încetat să mai scrie versuri, acesta s-a dedicat studiului poeziei populare din punct de vedere științific și teoretic: determinarea valorii și a rolului pe care îl poate avea în dezvoltarea literaturii și culturii naționale. Un alt subcapitol prezintă activitatea câtorva continuatori ai lui Cipariu: Nicolae Pauleti, autorul culegerii de lirică populară, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și ficiorii jucând* care se presupune că a fost realizată la îndemnul profesorului său, Timotei Cipariu; Ioan Micu Moldovan, cel mai apropiat ucenic al lui Cipariu, a reușit să-i mobilizeze pe elevii săi pentru culegerea folclorului, realizând astfel una dintre cele mai importante culegeri de folclor. Ea a fost oferită lui Jan Urban Jarnik și Andrei Bârseanu care au selecționat în *Doine și strigături din Ardeal*, o parte importantă din culegerea originală. Ioan Micu Moldovan a reușit să implementeze astfel metoda culegerii folclorului prin elevi, metodă urmată și de continuatorii lui: Teodor Petrișor, Alexiu Viciu, Alexandru Ciura, Traian Gherman și alții; Ioan Rusu, autorul poeziei *Iubita părăsită*, la publicarea căreia, în 1838, Gheorghe Barițiu atașează un apel pentru culegerea folclorului; Andrei Mureșanu a publicat studii despre cultura populară (poezie, muzică și pictură), în care a făcut o analiză realistă a modului în care acestea sunt percepute, demonstrând concepția lui specific pașoptistă despre folclor; Ștefan Cacoveanu a cules povești din Transilvania, fiind în același timp vizibil influențat de creația populară în scrierile lui. Alexiu Viciu a fost profesor la Blaj, publicând studii despre diferite obiceiuri românești, concentrându-se pe obiceiul

colindatului și culegând un număr mare de texte de o deosebită valoare pe care le strânge în volumele *Colinde din Ardeal* și *Flori de câmp* (material rămas inedit pentru multă vreme); Aurel C. Domșa a cules folclor din zona Sibiului și de pe Mureș, texte pe care le-a publicat, între anii 1888-1890, în *Familia* lui Iosif Vulcan; Augustin Bunea a publicat o colecție de strigături și cântece populare într-o revistă manuscrisă redactată în timpul studiilor de la Brașov; Alexandru Ciura a urmat exemplul lui I.M. Moldovan și, împreună cu elevii săi de la Blaj, a strâns colinde deosebite pe care le-a publicat într-o broșură în 1908, material cvasi-inedit, foarte greu de găsit astăzi.

Capitolul al IV-lea prezintă activitatea folcloristică desfășurată în perioada interbelică. Aici am avut în vedere activitatea de etnograf, folclorist și redactor al unei reviste de folclor a lui Traian Gherman și evoluția revistei conduse de el, *Comoara satelor*, un moment important al activității folcloristice din Transilvania. Traian Gherman a devenit blăjean prin activitate desfășurată aici. El a început redactarea unei cărți de fizică destinată țăranului român în care intenționa să cuprindă toate cunoștințele și observațiile țăranilor români legate de mediul înconjurător, transmise din generație în generație, a promovat culegerea și valorificarea culturii populare românești din Transilvania, prin intermediul revistei pe care o conducea, a scris studii în care a descris diverse obiceiuri populare printre care: la bute, plugarul sau trasul la apă, sângiorzul, claca de la secerat sau obiceiuri legate de sărbătorile de iarnă. *Comoara satelor* a apărut în luna ianuarie 1923, până în 1927, la Blaj și a manifestat interes pentru orice formă de exprimare a folclorului.

Ni s-a părut important să acordăm un subcapitol *Margareta Maria Hodoșiu- o folcloristă blăjeană nmai puțin cunoscută*, care prin muncă, perseverență și curaj, a devenit în 1915 prima femeie din Transilvania care a obținut titlul științific de „doctor” cu o teză despre folclor. În ciuda vremurilor care nu i-au fost deloc prielnice, Margareta Hodoșiu a reușit acest lucru cu lucrarea sa de doctorat intitulată : *A román népköltészet Balázsfalva vidékén*, adică *Poezie populară românească din zona Blajului*. Lucrarea este în esență o culegere de aproape 400 de texte populare în versuri, însoțite de comentarii ale autoarei, texte care până atunci nu au mai fost cuprinse în altă lucrare de acest gen. Scopul acestui capitol este de a aduce în prim plan activitatea Margaretei Hodoșiu și lucrarea sa și de a-i oferi locul pe care îl merită în folcloristica românească.

Tot aici am prezentat și preocupările folclorice ale marelui dascăl blăjean, Alexandru Lupeanu Melin. În ipostaza de director al Bibliotecii Centrale din Blaj, a descoperit manuscrisul lui Nicolae Pauleti care cuprindea o colecție de folclor românesc din 1838. El a publicat o broșură cu peste 160 de texte din manuscrisul lui Pauleti, punându-l astfel la dispoziția publicului.

Nu am trecut cu vederea nici eforturile depuse de profesorul Pavel Dan de a culege texte folclorice pe care le-a înregistrat prin transcriere fonetică, pentru a surprinde adevărata frumusețe a acestor opere populare. Acesta nu s-a oprit doar la a culege folclor, ci a scris și studii în care a analizat diferite motive ale literaturii populare, comparându-le cu variantele lor din alte literaturi.

Ultimul capitol trece în revistă preocupările folcloristice contemporane precum cele ale lui: Teodor Seiceanu, Monica Anton și Sabina Victoria Marinescu. Dovedindu-se iubitori de folclor au încercat să prezinte modul în care folclorul se manifestă în zilele noastre sau modul în care urbanizarea și modernitatea au afectat tradițiile, obiceiurile și textele populare.

Cele cinci capitole sunt urmate de concluzii care vizează evoluția folcloristicii blăjene din perioada Școlii Ardelene și până astăzi și câteva anexe care prezintă pagini mai puțin cunoscute din acest domeniu.

Parcurgând această arc peste timp, am încercat să punctam etapele care ni s-au părut mai importante din dezvoltarea folcloristicii blăjene, oferind o imagine panoramică a evoluției acesteia, proces prin care am încercat să subliniem rolul deosebit de important pe care l-au avut cărturarii blăjeni din toate timpurile în prețuirea, culegerea și valorificarea tezaurului nostru național.

BIBLIOGRAFIE:

A. LUCRĂRI GENERALE:

****Dicționar de termeni literari*, București, Editura Academiei R.S.R, 1976.

****Dicționarul Scriitorilor Români (A-C)*, coordonatori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995.

BÎRLEA, Ovidiu, *Istoria folcloristicii românești*, Craiova, Editura Aius, 2010.

Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982.

GHÎȚULESCU, Mircea, *Istoria literaturii române. Dramaturgia*. Ediția a II-a, București, Editura Tracus Arte, 2008.

DATCU, Iordan, *Dicționarul etnologilor români, II*, București, Editura Saeculum I. O., 1998.

Idem., Dicționarul folcloriștilor. Folclor literar românesc. Prefață de Ovidiu Bîrlea, București, Editura Științifică și enciclopedică, 1979.

MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, I, București, Editura Minerva, 1990.

SASU, Aurel, *Dicționarul biografic al literaturii române (A-L)*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.

VRABIE, Gheorghe, *Folcloristica română. Evoluție, curente, metode*, București, Editura pentru Literatură, 1968.

B. COLECȚII DE FOLCLOR

CIURA, Alexandru, *Colinde adunate de elevii școalelor medii din Blaj, sub conducerea profesorului Al. Ciura*, Orăștie, Tipografia Nouă, 1908.

HODOȘIU, Margareta Maria, *Poezia populară românească din zona Blajului*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1915, ediție nouă îngrijită de Ion Buzași și Silvia Pop, Blaj, Editura Astra, 2003.

JARNIK, Ian Urban, BÂRSEANU, Andrei, *Doine și strigături din Ardeal*. Ediție îngrijită de C. Ciuchindel, București, Editura pentru literatură, 1964, ediție definitivă (studiu introductiv, inedite note și variante) de Adrian Fochi, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968.

MICU-MOLDOVAN, Ioan, *Folclor din Transilvania (1863-1878). Povești, colinde și balade din Transilvania*, volumul I, II. Ediție de Ion Cuceu și Maria Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2014.

Idem, Povești populare din Transilvania, culese prin elevii scolilor din Blaj (1863-1878). Ediție îngrijită de Ion Cuceu și Maria Cuceu, București, Editura Minerva, 1987.

PAULETI, Nicolae, *De pe Secaș. Strigături și cântece din popor.* Date la tipar de Alexandru Lupeanu-Melin, Blaj, Tipografia Seminarului, 1927.

PAULETI, Nicolae, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și feciorii jucând, scrise de Nicolae Pauleti în Roșia, în anul 1838.* Ediție critică de Ion Mușlea, București, Editura Academiei Române, 1962.

PAULETI, Nicolae, *Scrieri. Poezii originale. Folclor. Traduceri din Ovidiu.* Ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Ioan Chindriș, București, Editura Minerva, 1980.

SEICEANU, Teodor, *Târnăvă cu apă rece, culegere de poezii populare,* Alba Iulia, Imprimeriile „Unirea Pres”, 1994.

VICIU, Alexiu, *Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun și credințe populare. Culegere cu anotațiuni și glosar,* în „Vieța poporului român. Culegeri și studii”, anul XII, București, Academia Română, 1914.

VICIU, Alexiu, *Flori de câmp. Doine, strigături, bocete, balade.* Ediție îngrijită de Romulus Todoran și Ion Taloș, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.

*** *Cântece și tradiții populare despre Horea și Avram Iancu.* Ediție îngrijită de Monica Anton, Ion Mărgineanu, București, Editura Minerva, 1985.

C. SCRIERI DESPRE BLAJ ȘI DESPRE „OAMENII BLAJULUI”

*** *Șematismul veneratului cler al Arhidiecezei metropolitane Greco-Catolice române de Alba Iulia și Făgăraș pre anul domnului 1900 de la Sânta Unire 200,* Blaj, Tipografia Seminarului Arhidiecezan, 1900.

ANTON, Monica, *Margareta Hodoșiu (1891-1953),* în Margareta Maria Hodoșiu, *Poezia populară românească din zona Blajului.* Ediție îngrijită de Ion Buzași și Silvia Pop, Blaj, Editura Astra, 2003.

BRATEȘ, Radu, *Aspecte din viața Blajului,* Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2008.

Idem, Blajul și oamenii săi, Alba Iulia, Editura Altip, 2013.

BUNEA, Augustin, *Episcopii petru Pavel Aron și Dionisiu Navacovici,* Blaj, f.e., 1902.

BUZAȘI, Ion, *Schiță de istorie a presei blăjene,* în *Blajul, Vatră de istorie și cultură,* București, Editura Albatros, 1986.

Idem, Blajul. Biserică. Școală. Națiune, Târgu-Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2010.

Idem, Andrei Mureșanu, București, Editura Eminescu, 1988.

CIPARIU, Timotei *Blajul își avu „a sale trei zile”*. *Adunarea Națională, Blajiu 15, 16, 17 mai*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

Idem, Blajul, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

COMȘA, Nicolae, *Dascălii Blajului*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1940.

DUICU, Serafim, *Pe urmele lui Petru Maior*, București, Editura Sport Turism, 1990.

Idem, Pe urmele lui Samuil Micu-Klain, București, Editura Sport Turism, 1986.

GEORGESCU, Ioan, *Tipografia seminarului din Blaj*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

GHEMEȘ, Ileana, *„Revista politică și literară” (1906-1907, 1909-1914)*, *Indice bibliografic și antologie de texte*, Alba Iulia, Editura Aeternitas, 2006.

GROZA, Angela, *Teodor Seiceanu (1913-2004)*, în Angela Groza, Elena Ionescu, Rozalia Gulea, *Școlile Blajului-izvor de haruri*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2004.

HETAK, Sofica, *Margareta Hodoșiu (1891-1953)*, în Angela Groza, Elena Ionescu, Rozalia Gulea, *Școlile Blajului-izvor de haruri*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2004.

HINESCU, Ana, HINESCU, Arcadie, *Oameni de ieri și de azi ai Blajului*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2012.

IORGA, Nicolae, *Câteva rânduri de „dincoace” în amintirea lui Timotei Cipariu*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

LUPEANU, Alexandru, *Evocări din viața Blajului*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1937.

MANCIULEA, Ștefan, *Aici e pământul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2003.

Idem, Istoria Blajului, Blaj, Editura ASTRA Despărțământul Timotei Cipariu, 2001.

OANCEA-RAICA, Claudia, *Cultură și literatură în presa blăjeană interbelică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2010.

ODOBESCU, Alexandru, *Un oraș școlar! Un orașel de școale!*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

PAMFIL, Carmen-Gabriela, *Timotei Cipariu. Lingvist și filolog*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, 2009.

POP, Silvia, *Despărțământul Blaj al Astei (1870-2011)*, Conferință susținută în ziua de 10 mai 2011 în cadrul Conferințelor Bibliotecii Astra organizată de Biblioteca Județeană Astra Sibiu, <http://bjastrasibiu.ro/wp-content/uploads/2015/08/133-Silvia-Pop.pdf>.

POPA, Augustin, *Momentul „Școlii Ardelene”*, în „Cultura creștină”, anul XXIV, nr. 5-6, 1944. (<http://documente.bcucloj.ro/>).

POPA, Dionis, *Oamenii Blajului. Gheorghe Șincai*, Blaj, f. e., 1944.

POPA, Mircea, *Timotei Cipariu, ipostazele enciclopedistului*, București, Editura Minerva, 1993.

Idem, *Uleiul din candelă. Astra și spiritul Blajului*, Blaj, Editura Astra, 2009.

PUIU, Sidonia, *Un strateg al culturii moderne românești: Timotei Cipariu*, în *Școlile Greco-Catolice ale Blajului. 250 de ani de credință și cultură*, Acta Blasiensia III, Blaj, Editura Buna Vestire, 2005.

RAȚIU, Ioan, *Timotei Cipariu. Viața și activitatea lui*, Blaj, Tipografia Seminarului Archidiecezan, 1905.

ROMAN NEGOI, Ana Maria, *Gheorghe Șincai, director al școlilor românești unite din Principatul Ardealului. Repere istoriografice românești*, în *Școlile Greco-Catolice ale Blajului. 250 de ani de credință și cultură*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2004.

STOICA, Sergiu, *Istoria Bisericii Române Unite cu Roma Greco-Catolică*, în *Scurtă istorie a bisericilor și comunităților religioase din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2008.

SUCIU, Coriolan, *Județul Târnava Mică*, Blaj, Tipografia Lumina, 1943.

ȘOLDU, Ioan, *Biserică martiră. Biserica română unită cu Roma, greco-catolică*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2012.

D. BIBLIOGRAFIE ESENȚIALĂ. AUTORI-OPERE

****Analele Academiei Române. Partea Administrativă și Desbaterile*. Seria II, Tomul XXXVI: 1913-1914.

****Istoria Românilor*, VI. (Academia Română, coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu), VII. *tom I* (Academia Română, coord. Dan Berindei), VII, *tom II* (coord. Gheorghe Platon), VIII (, coord. Ioan Scurtu), București, Editura Științifică, 2003.

*** *Ovidiu Bîrlea în corespondență*. Ediție îngrijită de Carmen Ionela Banța, București, Editura Etnologică, 2016.

*** *Album în amintirea canonicului Augustin Bunea*. Editat de clericii din Seminarul Bunevestiri, Blaj, 1910, ediția a doua îngrijită de Paula Romanescu și Ioan Sălcudean, Târgu-Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2009

AGÂRBICEANU, Ion, *Scrieri creștine*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2008.

ALBU, Nicolae, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, Editura Lumina, 1944.

BARIȚIU, George, *Scrieri social-politice*. Studiu și antologie de Victor Cheresteșiu, Camil Mureșan, George Em. Marica, București, Editura politică, 1962.

BÎRLEA, Ovidiu, *De la Ion Budai-Deleanu la Lucian Blaga*, București, Editura RCR Editorial, 2014.

BLAGA, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, București, Editura Tineretului, 1965.

BOLDEA, Iulian, *George Coșbuc – metamorfozele lirismului II*, în „Limba română”, anul XVIII, nr. 7-8, 2008.

BOTA, Ioan M., *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi. Adevăruri nespuse până acum*, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2014.

BRATEȘ, Radu, *Oameni din Ardeal*, București, Editura Minerva, 1973.

BUDAI-DELEANU, Ion, *Țiganiada. Epistolie închinătoare*, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1953.

CACOVEANU, Ștefan, *Scrieri*. Ediție îngrijită de Corneliu-Remus Cacoveanu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2000.

CĂLINESCU, George, *Ioan Budai-Deleanu*, în *Ion Budai-Deleanu*, București, Editura Eminescu, 1980.

CIPARIU, Timotei, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum*. Ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004.

Idem, *Jurnal*. Ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Maria Protase, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.

Idem, *Scrieri literare*. Cuvânt înainte de Ion Brad, antologie, prefață, bibliografie și note de Ion Buzași, București, Editura Fundației Naționale „Satul Românesc”, 2005.

- CHIVU, Marius, *Despre începuturile literaturii românești*, în „România literară”, nr. 18, 2002. http://www.romlit.ro/despre_nceputurile_literaturii_romneti
- CIURA, Alexandru, *Colinde adunate de elevii școalelor medii din Blaj, sub conducerea profesorului Al. Ciura*, Orăștie, Tipografia Nouă, 1908.
- COMȘA, Nicolae, *Portrete și studii literare*. Ediție îngrijită de Vistian Goia, Blaj, Editura Astra, 2004.
- DĂIANU, Ilie, *Scrieri*. Ediție îngrijită de Ilie Moise, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2010.
- FLOREA, Marian Simion, *Poezii populare despre Avram Iancu*, Suceava, f. e., 1900.
- GHIȘE, Dumitru, Teodor, Pompiliu, *Introducere la Școala Ardeleană I*. Ediție critică, note, bibliografie și glosar de Florea Fugariu, introducere de Dumitru Ghișe și Pompiliu Teodor, București, Editura Minerva, 1983.
- HODOȘ, Enea, *Literatura zilei. Articole diverse*, Sibiu, Tipografia Oct. L. Vestemean, 1941.
- JARNIK, Jan Urban, *Corespondență*. Ediție de Tr. Ionescu-Nișcov. București, Editura Minerva, 1980.
- JOSAN, Nicolae, *Studiu introductiv la Adeziunea populară la mișcarea memorandistă (1892-1895). Mărturii documentare*, București, Editura Științifică, 1996.
- MACREA, Dimitrie, *Studii de lingvistică română*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1970.
- MAIOR, Petru, *Prediche sau Învățăături la toate duminicile și sărbătorile anului*. Ediție îngrijită de Laura Stanciu și Alin-Mihai Gherman, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2017.
- MAIOR, Liviu, *Memorandul. Filosofia politico-istorică a petiționarismului românesc*, Cluj-Napoca, Editura Fundatiei Culturale Române, 1992.
- MÂRZA, Iacob, *Etape și momente din istoria învățământului din Transilvania (sec. XVIII-XIX)*, Sibiu, Editura Imago, 2002.
- MICU, Samuil, *Scurtă cunoștință a istoriei românilor*, în *Școala Ardeleană*, vol. I. Ediție critică de Florea Fugariu, studiu introductiv și note finale de Romul Munteanu, București, Editura Albatros, 1970.
- MICU-MOLDOVAN, Ioan, *Geografia Ardealului. Pentru școalele populare*, Blaj, 1870.

MUREȘANU, Andrei, *Refexii*. Ediție îngrijită, prefață, note și glosar de Livia Grămadă, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977.

MUREȘANU, Andrei, *Publicistica*, vol. I., *Articole culturale*, Antologie și prefață de Ion Buzăși, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2006.

NETEA, Vasile, *Lupta românilor din Transilvania pentru libertatea națională (1848 – 1881)*, București, Editura Științifică, 1974.

Idem, *O zi din istoria Transilvaniei. 1 decembrie 1918*, București, Editura Albatros, 1970.

NIȚU, Valeriu, VEDINAȘ, Traian, *Timotei Cipariu. Arhetipuri ale permanenței românești*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1988.

ODOBESCU, Alexandru, *Timotei Cipariu*, în *Opere complete*, vol. II, București, Editura Minerva, 1908.

(http://digitool.dc.bmms.ro:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1497783614539~70&locale=en_US&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&search_terms=odobescu%20opere%20complete&adjacency=N&application=DIGITool-3&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true)

PAPADIMA, Ovidiu, *Ipostaze ale iluminismului românesc*, București, Editura Minerva, 1975.

PÂRVAN, Vasile, *Idei și forme istorice: Patru lecții inaugurale*, București, Editura Cartea Românească, MCMXX. (<http://www.cimec.ro/Biblioteca-Digitala/Parvan/Parvan-IdeiSiFormeIstorice.htm?filename=ParvanIdeiSiFormeIstorice.pdf>)

PÎCLIȘANU, Zenovie, *O veche societate pentru cultivarea limbii române*, în *Revista istorică*, VII, Nr. 4-6, 1921.

Idem, *Istoria Bisericii Române Unite*, Târgu-Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2006.

POGAN, Ioan, *Aspecte militare ale Revoluției române din 1848 în Transilvania, în 1848. Blajul și amintirea Revoluției*. Coord. Ioan Chindriș, Blaj, 1998.

POPA, Mircea, TAȘCU, Valentin, *Istoria presei românești din Transilvania*, București, Editura Tritonic, 2003.

Idem, *Istoria presei literare românești din Transilvania, de la începuturi până la 1918*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980.

POPESCU, Ion Apostol, *Arta icoanelor pe sticlă de la Nicula*, București, Editura Tineretului, 1969.

POPOVICI, Dumitru, *Doctrina literară a „Țiganiadei” lui I. Budai-Deleanu*, în *Ion Budai-Deleanu*, București Editura Eminescu, 1980.

POPP, Vasile, *Despre înmormântările comune la daco-români*. Traducere din limba latină de Andreea Mârza, studiu introductiv, ediție, note și indice de Marius Rotar, Iacob Mârza, Alba Iulia, Editura Aeternitas, 2004.

RUSU, Ioan, *Poezii și traduceri*, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2010.

ȘINCAI, Gheorghe, *Învățătură firească spre surparea superstiției norodului*. Studiu introductiv și ediție critică de Dumitru Ghișe și Pompiliu Teodor, București, Editura Științifică, 1964.

TĂSLĂUANU, C. Octavian, *Spovedanii*, București, Editura Minerva, 1976.

TOMA, Stela, *Timotei Cipariu. Scientia litterarum*, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă. Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004.

UDRESCU, Vladimir, *Teofil Răchițeanu*, în „Spiritul civic”, 8 aprilie 2011,

<https://spiritulcritic.wordpress.com/2011/04/08/teofil-rachiteanu/>

„Convorbiri literare”, anul XXII, nr. 6, 1 Septembrie 1888. (<http://www.digibuc.ro/>)

„Convorbiri literare”, anul XXII, nr.8, 1 noiembrie 1888. (<http://www.digibuc.ro/>)

„Convorbiri literare”, anul XXIII, nr.9, 1 decembrie 1889. (<http://www.digibuc.ro/>)

„Convorbiri literare”, anul XXII, nr.10, 1 ianuarie 1889. (<http://www.digibuc.ro/>)

„Convorbiri literare”, anul XXII, nr.12, 1 martie 1889. (<http://www.digibuc.ro/>)

„Convorbiri literare”, anul XXIII, nr.12, 1 martie 1890. (<http://www.digibuc.ro/>)

E. STUDII ȘI ARTICOLE DESPRE FOLCLORIȘTI BLĂJENI ȘI DESPRE FOLCLORISTICĂ BLĂJEANĂ

*** *Horia și Iancu în tradițiile și cântecele poporului*. Ediție îngrijită de Ovidiu Bîrlea și Ioan Șerb, Editura Eminescu, București, 1972.

*** *Cântece și tradiții populare despre Horea și Avram Iancu*. Ediție îngrijită de Monica Anton, Ion Mărgineanu, București, Editura Minerva, 1985.

AGÂRBICEANU, Ion, *Cuvântarea Păr. Canonic Ion Agârbiceanu*, în „Unirea Poporului”, anul XIX, nr. 42, 17 octombrie 1937.

BÎRLEA, Ovidiu, *Ioan Micu Moldovan și marea sa colecție* în Ion Micu Moldovan, *Folclor din Transilvania (1863-1878). Povești, colinde și balade din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2014.

Idem, *Diferențierea teritorială a liricii populare*, în *Revista de etnografie și folclor*, 12, 1967.

BENGEAN, Florin, *Traian Gherman, Vechi obiceiuri agrare la români. Claca de la secerat și cununa de grâu*, în „Cuvântul liber”, 31 mai 2013.

BUNEA, Augustin, *Amintirea lui Cipariu*, în „Unirea”, anul XV, nr. 25, număr festiv din 24 iunie 1905.

Idem, *Timotei Cipariu ca istoric*, în „Unirea”, anul XV, nr. 25, număr festiv din 24 iunie 1905.

„Comoara satelor”, Revistă lunară de folclor.

DAN, Pavel, *Literatură populară. Caiete*. Ediție îngrijită și postfață de Aurel Podaru, Beclean, Editura Clubul Saeculum, 2007.

DUNĂRE, Nicolae, Catrina, Constantin, *Portul popular românesc de pe Târnava Mică*, Brașov, Editura Casa Creației populare a județului, 1968.

FLOREA, Virgiliu, *O importantă colecție folclorică din secolul trecut*, în *Poesii populare din Câmpie*. Ediție îngrijită de Virgiliu Florea, Bistrița, Editura Cadran, 1993.

Idem, *Folcloriști ardeleni. Colecții inedite de folclor*, Cluj-Napoca, Editura Transilvania Press, 1994.

FOCHI, Adrian, *Studiu introductiv la Ioan Urban Jarnik, Andrei Bârseanu, Doine și strigături din Ardeal*. Ediție definitivă de Adrian Fochi, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968.

GHERMAN, Traian, *Claca de la secerat*, în „Marisia”, X, Târgu Mureș 1980.

Idem, *Nuntă țărănească într-un sat din Sătmar*. Extras din revista „Afirmarea”, nr. 4-5-6, Satu-Mare, 1938.

Gherman, Traian, *Plugarul sau Trasul în apă* în „Anuarul de Folclor”, anul II, Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Centrul de Științe sociale, Sectorul de Etnologie și Sociologie, 1981.

Idem, Răspântii în evoluția obiceiurilor agrare la românii din Transilvania în prima jumătate a veacului al XX-lea. Extras din Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1971-1973, Cluj, 1973.

Idem, Sîngiorzul sau Bloaja. Un obicei agrar la românii din Transilvania, în „Anuarul de folclor”, V-VIII (1984-1986), Cluj Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Centrul de Științe sociale, Sectorul de Etnologie și Sociologie, 1987.

Idem, Tovărășiile de Crăciun ale feciorilor români din Ardeal. Extras din „Anuarul Arhivei de Folklor”, V, București, Monitorul Oficial și imprimăriile Statului, Imprimeria Națională, 1939.

GOȚIA, Anca, *Folcloristul Traian Gherman.* Extras din culegerea *Cercetări de limbă și literatură*, Sibiu, Societatea de Științe Filologice din R.S. România, 1981.

HODOȘ, Enea, *Din activitatea mea de folclorist,* în „Anuarul de folclor”, VII, 1945.

HODOȘIU, Margareta Maria, *Poezia populară românească din zona Blajului.* Ediție îngrijită de Ion Buzași și Silvia Pop, Blaj, Editura Astra, 2003.

JARNIK, Ian Urban, BÂRSEANU, Andrei, *Doine și strigături din Ardeal.* Ediție îngrijită de C. Ciuchindel, București, Editura pentru literatură, 1964.

JARNIK, Ioan Urban, BÂRSEANU, Andrei, *Doine și strigături din Ardeal.* Ediție definitivă (studiu introductiv, inedite note și variante) de Adrian Fochi, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968.

LAJOS, Balasz, *Folclor. Noțiuni generale de folclor și poetică populară,* Cluj-Napoca, Editura Scientia, 2003.

LUPEANU, Alexandru, *Folcloriștii Blajului,* în „Comoara satelor”, anul III, nr. 1, 1925.

LUPEANU-MELIN, Alexandru, *Cuvânt înainte la De pe Secaș. Strigături și cântece din popor,* date la tipar de Alexandru Lupeanu-Melin, Blaj, Tipografia Seminarului, 1927.

MARINESCU, Sabina-Victoria, *Monografia etnografică și folclorică a localității Măhăceni, județul Alba,* Blaj, Editura Buna Vestire, 2010.

MATEI, Pamfil, *Confluente culturale româno-ceho-slovace în Revista Transilvania nr 5,* 2004,

http://www.revistatransilvania.ro/arhiva/2004/pdf/numarul5/art4_confluente_romano-ceho-slovace.pdf

MICU-MOLDOVAN, Ioan, *Folclor din Transilvania (1863-1878). Povești, colinde și balade din Transilvania*. Ediție de Ion Cuceu și Maria Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2014.

MICU-MOLDOVAN, Ioan, *Povești populare din Transilvania, culese prin elevii scolilor din Blaj (1863-1878)*. Ediție îngrijită de Ion Cuceu și Maria Cuceu, București, Editura Minerva, 1987.

MUȘLEA, Ion, *Timotei Cipariu și literatura populară, Studii de istorie literară și folclor*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.

Idem, Cercetări etnografice și de folclor, vol. I, ediție îngrijită de Ion Taloș, București, Editura Minerva, 1971.

Idem, Arhiva de folclor a Academiei Române. Studii, memorii ale întemeierii, rapoarte de activitate, chestionare (1930-1948). Ediție îngrijită de Ion Cuceu și Maria Cuceu, Cluj-Napoca, Editura Fundației pentru Studii Europene, 2003.

Idem, Din activitatea mea, în *Anuarul de folclor*, I, Cluj-Napoca, 1980.

NETEA, Vasile, *Folclorul și folcloriștii mureșeni*, Tîrgu-Mureș, f. e. 1983.

NICULESCU, Radu, *Un moment important al activității folcloristice din Transilvania: revista „Comoara satelor” de la Blaj*, în „Revista de etnografie și folclor”, nr.12, București, 1967.

PAPADIMA, Ovidiu, *Prefață la I. U. Jarnik, A. Bârseanu, Doine și strigături din Ardeal*. Ediție îngrijită de C. Ciuchindel, București, Editura pentru literatură, 1964

PAVELESCU, Gheorghe, *Studii și cercetări de folclor*, București, Editura Minerva, 1971.

PAULETI, Nicolae, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și feciorii jucând, scrise de Nicolae Pauleti în Roșia, în anul 1838*. Ediție critică de Ion Mușlea, București, Editura Academiei Române, 1962.

SEICEANU, Teodor, *Școala Școlilor Românești*, în „Vatra”, anul IX, nr. 103/20 oct. 1979, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.

SEICEANU, Teodor, *Târnava cu apă rece, culegere de poezii populare*, Alba Iulia, Imprimeriile „Unirea Pres”, 1994.

SIMION, P. Simion, *Un învățător sârguincios*, în „Minerva”, anul II, nr.7, 1892.

<http://documente.bcuculuj.ro/>

SIMUȚ, Ion, *Un savant de secol XIX*, în „România literară”, anul XXXIX, nr. 23, 9 iunie 2006.

TALOȘ, Ion, *Destinul internațional al lingvisticii și folcloristicii românești*, în „Cultura”, serie nouă, anul X, nr. 32 (530), 3 septembrie 2015.

Idem, Traian Gherman, în „Tribuna”, anul XIII, nr.51, 18 decembrie 1969.

„Unirea Poporului”, an V, nr. 1, ianuarie, 1923.

„Unirea”, anul XXXIII, nr. 4, 27 ianuarie 1923.

VETIȘANU, Vasile, *Imaginea lumii și a vieții în creația populară. Studiu introductiv*, în HODOȘIU, Margareta Maria, *Poezia populară românească din zona Blajului*. Ediție îngrijită de Ion Buzași și Silvia Pop, Blaj, Editura Astra, 2003.

VICIU, Alexiu, *Genesa și însemnătatea basmelor populare*, în „Foaia bisericească școlastică”, anul I, nr. 11, 1 martie 1888.

Idem, *Din activitatea mea de folklorist. Răspuns la Chestionarul Arhivei de folclor a Academiei Române din 15 aprilie 1945*, ms. nr. 1246 de la Institutul „Arhiva de folclor a Academiei Române” din Cluj-Napoca.

Idem, *Flori de câmp. Doine, strigături, bocete, balade*. Ediție îngrijită de R. Todoran și I. Talos, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.

Idem, *Colindele noastre. Originea. Numirea. Importanța lor ca fond și formă*, în „Unirea”, anul XII, nr. 3 din 18 ianuarie 1902. (<http://dspace.bcuculuj.ro/>)

Idem, *Laurul în mitologia clasică și la poporul nostrum*, în „Foaia bisericească și școlastică”, anul I, nr 24, 15 septembrie 1888. (<http://dspace.bcuculuj.ro/>)

Idem, *Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun și credințe populare. Culegere cu anotațiuni și glosar*, în „Vieța poporului român. Culegeri și studii”, anul XII, București, Academia Română, 1914.